

Helsingin seudun kuntien ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen 2020-2031 neuvottelutuloksen hyväksyminen

Elinvoimalautakunta 08.09.2020 § 92
1234/10.00.00.00/2020

Ympäristöministeriö asetti Helsingin seudun kuntien ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen 2020–2023 neuvotteluryhmän 5.12.2018. Neuvotteluryhmään kuuluivat jäsenet Helsingin, Espoon, Vantaan ja Hyvinkään kaupungeista, Nurmijärven kunnasta, HSL:stä, Uudenmaan ELY-keskuksesta sekä ympäristöministeriöstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, Väylävirastosta, ARA:sta sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomista.

Neuvottelutulos valtion ja Helsingin seudun kuntien välisestä MAL-sopimuksesta vuosille 2020-2031 saavutettiin 2.6.2020. Sopimus tulee voimaan kaikkien sopijaosapuolten hyväksytyä sen. Tavoitteena on, että sopimus voitaisiin allekirjoittaa alkusyksystä 2020.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus perustuu Helsingin seudun 14 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Sopimuksen tavoitteena on mm. vahvistaa kuntien keskinäistä yhteistyötä, kumppanuutta seudun kuntien ja valtion välillä sekä osapuolten sitoutumista seudun kehittämiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Toimenpiteet luovat edellytyksiä muun muassa seudullisesti tarvetta vastaavalle monipuoliselle asuntotuotannolle sekä liikennejärjestelmän ja -investointien ja maankäytön yhteensovittamiselle.

Sopimuksessa määritellään tavoitetila 12-vuotisen sopimuskauden osalta Helsingin seudulle sekä kehityspolku tämän tavoitetilan saavuttamiseksi. Pidemmän aikavälin tavoitteet ovat voimassa 2020-2031. Sopimuksessa esitettävät konkreettiset toimenpiteet koskevat sopimuskauden ensimmäistä nelivuotisjaksoa 2020-2023. Sopimus uusitaan vuoden 2023 loppuun mennessä siten, että sen tavoitetila ja toimenpidepolku tarkistetaan ja täsmennetään suhteessa kansainvälisiin, kansallisiin ja seudullisiin tavoitteisiin. Samalla sovitaan vuosille 2024-2027 ajoittuvista konkreettisista toimenpiteistä.

Sopimuksen lähtökohtana on Helsingin seudun maankäyttö, asuminen ja liikenne 2019 -suunnitelma (MAL 2019), joka on valmisteltu yhteistyössä seudun kuntien, HSL:n sekä valtion ympäristö- ja liikennehallinnon toimijoiden kesken. Nurmijärven kunnanhallitus hyväksyi elinvoimalautakunnan esityksestä MAL 2019 -suunnitelman 12.8.2019 (§155).

Sopimuksen pidemmän aikavälin tavoitteet ovat voimassa 2020-2031 ja sopimuskausi 2020-2023 kestää 31.12.2023 saakka. Sopimus uusitaan vuoden 2023 loppuun mennessä, jolloin sovitaan seuraavien vuosien toimenpiteistä. Valtio-osapuolten sitoutuminen sopimukseen määritellään valtioneuvoston päätöksellä ja valtion ehtona rahoitustoimenpiteille on, että kunnat toteuttavat sopimukseen sisältyvät kuntien toimivallassa olevat toimenpiteet.

Valtio-osapuolten sitoutuminen sopimukseen määritellään valtioneuvoston periaatepäätöksellä, jossa linjataan valtion tahtotila ja tuki julkisen talouden suunnitelman ja talousarvioiden puitteissa. Valtion rahoitustoimenpiteet edellyttävät eduskunnan päätöstä.

Valtion ehtona tähän sopimukseen sitoutumiselle ja siihen sisältyvien rahoitustoimenpiteiden toteuttamiselle on, että kunnat ovat omalta osaltaan toteuttaneet sopimukseen sisältyvät ja kuntien toimivallassa olevat toimenpiteet. Kuntien sitoutuminen sopimukseen edellyttää vastaavasti, että valtio on toteuttanut sopimuksessa sovitut toimenpiteet.

Asuntotuotannon ja asuntokaavoituksen tavoitteet Nurmijärvellä

Kokonaislukumäärä

Helsingin seudun ja valtion välisen MAL-sopimusta 2020-2031 koskevan neuvottelutuloksen mukaan Nurmijärven vuotuinen asuntotuotantotavoite on 434 uutta asuntoa sopimuskaudella 2020-2023. Aiemmassa Helsingin seudun ja valtion välisessä maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksessa 2016-2019 Nurmijärven vuotuinen asuntotuotanto nousi porrastetusti vuosittain 330 asunnosta 400 asuntoon. Nurmijärven asuntotuotantotavoite on näin ollen noussut edellisestä sopimuksesta. (Neuvottelutulos, Liite 2. Asuntotuotanto ja -kaavoitustavoitteet).

Lisäksi tavoitteena on turvata asuntojen koko- ja hallintamuotojakaumaltaan monipuolinen tuotanto ja sosiaalinen kestävyys. Asuntotuotannon ja kaavoituksen kokonaistavoitteessa otetaan huomioon kunnan toiminnasta riippumattomat tekijät muun muassa koronaepidemian vaikutukset yhteiskuntaan ja asuntorahoitukseen, talouden suhdannevaihtelu, asuntomarkkinatilanne sekä liikenneinfrahankeiden toteutuminen. (Neuvottelutulos "Asumisen ja elinympäristön laatu")

Valtion tukema asuntotuotanto

Helsingin seudun ja valtion välisen MAL-sopimusta 2020-2031 koskevan neuvottelutuloksen mukaan Nurmijärvellä ja myös muissa KUUMA-kunnissa vuotuisesta asuntotuotannosta 20% (Nurmijärvellä 87 asuntoa) tulee olla kohtuuhintaista valtion tukemaa asuntotuotantoa. Puolet (Nurmijärvellä 43 asuntoa) tuetusta asuntotuotannosta tulee olla niin sanottua tavallista 40-vuotista korkotukivuokra-asuntotuotantoa ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa. Valtio osoittaa tavallisille 40-vuotisille korkotukivuokra-asunnoille 10 000 euron asuntokohtaisen käynnistysavustuksen ja puurakenteisille kerrostaloille 12 000 euron avustuksen asuntoa kohden MAL 2019 -suunnitelman mukaisille maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille rakennettaville asunnoille. (Neuvottelutulos Liite 2. Asuntotuotanto ja -kaavoitustavoitteet, neuvottelutulos kohta 19)

Lisäksi sopijapuolet selvittävät yhteistyössä edellytyksiä nostaa valtion tukeman asuntotuotannon osuutta seudun asuntotuotannossa. (Neuvottelutulos kohta 18)

Valtio-omisteinen A-Kruunu rakennuttaa omistukseensa tavallisia 40-vuotisia korkotukivuokra-asuntoja. Tavoitteena on, että rakennuttamistoiminta kasvaa siten, että vuodesta 2021 yhtiön asuntoaloitusten vuotuinen määrä on noin 800 asuntoa, joista noin 600 on koko Helsingin seudun alueella, ja 15 % puukerrostaloasuntoja. (Neuvottelutulos kohta 20)

Asunnottomuuden vähentäminen

Seudun kunnat sitoutuvat yhdessä valtion kanssa ehkäisemään ja vähentämään asunnottomuutta tavoitteena asunnottomuuden puolittaminen vuoteen 2023 mennessä. (Neuvottelutulos kohta 21)

Asuntokaavoitustavoitteet

Koko sopimuskaudella 2020-2023 asuntokaavoitustavoite Nurmijärvellä on yhteensä 157 855 kerrosalaneliömetriä. Asuntokaavoituksesta vähintään 90% tulee sijaita MAL 2019 -suunnitelmassa esitetyillä maankäytön ensisijaisilla alueilla. Näille alueille, koko Helsingin seudulla, valtio osoittaa kunnallistekniikan rakentamiseen avustusta vähintään 10 miljoonaa euroa vuodessa painopisteen ollessa täydennysrakentamisessa. (Neuvottelutulos Liite 2. asuntotuotanto ja -kaavoitustavoitteet, neuvottelutulos Liite 1. maankäytön ensisijaiset vyöhykkeet, neuvottelutulos kohta 1)

Kunnat sitoutuvat varmistamaan ensisijaisten kehittämisvyöhykkeiden asemakaavojen toteuttamisedellytykset ja tonttien käyttöön saamisen. (Neuvottelutulos kohta 15)

Muut sovitut toimenpiteet

Valtio osoittaa vuosina 2020-2023 seudullisesti tärkeisiin kustannustehokkaisiin liikennejärjestelmän parantamishankkeisiin (KUHA) 15 miljoonaa euroa, joka käytetään ensisijaisesti KUUMA-seudulla. Hankkeilla tuetaan autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintipaikkojen ja -alueiden toteutusta, tiivistyvän maankäytön edellytyksiä, parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä, torjutaan ja vähennetään melulle altistumista, parannetaan liikenteen turvallisuutta sekä seudun logistiikan toimivuutta. Lisäksi valtio osoittaa 15 miljoonaa euroa Espoossa toteutettaviin vastaaviin hankkeisiin. Valtion rahoituksen edellytyksenä on, että kunnat käyttävät vastaavan summan toimenpiteisiin kuin valtio. HSL, kunnat, Väylävirasto ja Uudenmaan ELY-keskus valmistelevat hankkeiden tarkemman toteuttamishojelman, josta sovitaan HLJ-toimikunnassa. Neuvottelutuloksessa saavutettu summa on huomattavasti pienempi kuin mitä neuvotteluissa lähdettiin hakemaan (60 milj. e). Neuvoteltu KUHA-rahoituksen summa ei kuitenkaan estä Nurmijärven kuntaa hyväksymästä neuvottelutulosta. (Neuvottelutulos kohta 8)

Valtio aloittaa ruuhkamaksujen mahdollistamista koskevan säädösvalmistelun. Valmistelu toteutetaan yhteistyössä kuntien ja HSL:n kanssa. Päätökset ruuhkamaksujen mahdollisesta käyttöönotosta tehdään erikseen. Kirjaus on MAL 2019 -suunnitelman (s. 57) mukainen ja Nurmijärven kunnanhallitus on elinvoimalautakunnan esityksestä hyväksynyt suunnitelman 12.8.2019 (§155). (Neuvottelutulos kohta 11)

Kunnat ja HSL yhdessä valtion viranomaisten kanssa päivittävät yhteistyössä MAL -suunnitelman sopimuskautta 2024-35 varten. Osapuolet sitoutuvat varaamaan suunnitelman laatimiseen tarvittavat henkilö- ja muut resurssit. Osana suunnitelman päivitystä tarkistetaan toimenpiteet valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja liikenteen päästövähennyksiä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi vuodelle 2030 sekä hallitusohjelman mukaisen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi 2035 mennessä. (Neuvottelutulos kohta 12)

Muut sopimuksen toteuttamisen kannalta tärkeät valtion toimenpiteet

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus viedään loppuun parlamentaarisisessa valmistelussa hallitusohjelman mukaisesti.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma vuosille 2021-2032 valmistellaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi kevään 2021 aikana. Tässä sopimuksessa ja MAL 2019 -suunnitelmassa mainitut kehittämistoimet huomioidaan myös valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelussa. Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioidaan Nurmijärven näkökulmasta seuraavat tärkeät suunnittelukohteet:

- Hämeenlinnanväylän kehittäminen
- Kehä III kehittäminen
- Keski-Uudenmaan logistiikan poikittaisyhteydet

Fossiilittoman liikenteen tiekartta valmistellaan valtioneuvoston hyväksyttäväksi vuoden 2020 aikana.

Valtio käynnistää kestävä liikenteen vero- ja maksu-uudistuksen hallitusohjelman mukaisesti.

Laaditaan asuntopolitiikan pitkäjänteinen kehittämissuunnitelma vuoden 2020 aikana, ja siinä otetaan huomioon kaupunkiseutujen asuntomarkkinat.

Huomioitavaa

Helsingin seudulla on tärkeää, että valtion ja 14 kunnan yhteistä MAL-asioiden suunnittelua ja toteutusta jatketaan ja että myös valtion eri toimijat ovat mukana prosessissa ja tavoitteiden toteuttamisessa. Kunnille kohdistetut asuntotuotannon tavoitteet ovat kuitenkin kasvaneet samalla kun valtion osoittama panostus asuntotuotannon toteutumiseen käynnistysavustusten kautta ei ole kasvanut tavoitteen edellyttämälle tasolle. Neuvottelutuloksen mukaan valtio osoittaa tavallisille 40-vuotisille korkotukivuokra-asunnoille asuntokohtaista käynnistysavustusta koko Helsingin seudulla 20 miljoonaa euroa vuodessa. Tämä riittää 2 000 uudelle valtion tukemalle asunnolle tavoitteen ollessa 2 900 uutta valtion tukemaa asuntoa. Tarkastelu ei huomioi puurakentamisen korotettua käynnistysavustusta.

Nurmijärven kunta pitää kuntien kohtuuhintaisen asuntotuotantotavoitteen ja valtion osoittaman rahallisen panostuksen ristiriitaa valitettavana. Ristiriita ei kuitenkaan estä Nurmijärven kuntaa hyväksymästä saavutettua neuvottelutulosta.

Esittelijä

Tekninen johtaja

Esitys

Elinvoimalautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että Nurmijärven kunta päättää osaltaan hyväksyä liitteenä olevan Helsingin seudun ja valtion välisen MAL-sopimusta 2020-2031 koskevan neuvottelutuloksen ja oikeuttaa kunnanjohtaja Outi Mäkelän allekirjoittamaan Helsingin seudun ja valtion välisen MAL-sopimuskokonaisuuden sopimuskaudelle konkreettisten toimenpiteiden osalta 2020-2023 ja pidemmän aikavälin tavoitteiden osalta sopimusvuosille 2020-2031.

Nurmijärven kunta nostaa esiin sen, että Helsingin seudun kuntien 40-vuotisten korkotukivuokra-asuntojen asuntotuotannon tavoitteen ja valtion asuntokohtaisen käynnistysavustuksen määrän ristiriita huomioidaan sopimuseurannassa.

Nurmijärven kunta edellyttää, että KUUMA-kunnat ovat mukana ruuhkamaksujen mahdollistamista koskevassa säädösvalmistelussa. Ruuhkamaksujen valmistelussa on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota siihen, että mahdolliselle ruuhkamaksulle tulee olla kilpailukykyinen joukkoliikenteen vaihtoehto. Lisäksi tulee ottaa huomioon sekä KUUMA-kuntien keskenään että pääkaupunkiseudun kanssa erilaiset joukkoliikenteen kehittämismahdollisuudet ja kuntien taloudelliset edellytykset kehittää joukkoliikennettä.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan kokouksessa.

Valmistelija

Yleiskaavapäällikkö Anita Pihala, puh. 040 317 2045, Erikoissuunnittelija Katriina Ahokas, puh. 040 317 4678

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastettiin kokouksessa.